UKRAINIAN LABOR NEWS
Published semi-weekly by
The Ukrainian Labor News Ass'n
cor. Pritchard & McGregor Sts.,
Winnipeg, Man.
Subscription $4.00 a year.
Telephone: St. John 1465

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ"
часопись для робочого люду — виходить два рази на тиждень: в середу і суботу.
Видає Видавниче Стоваришене "Українських Робітничих Вістий".
ПЕРЕДПЛАТА $4.00 НА РІК.
Редакція за оголошеня не відповідає.
Рукописий не звертаєть ся.
Адреса:
UKRAINIAN LABOR NEWS
cor. Pritchard & McGregor Sts.
Winnipeg, Man.

"ВИННИЧЕНКІВСЬКА ІСТОРІЯ".

Наш віденський кореспондент отримав від оного товариша з Берліна лист, який висвітлює цілу "винниченківську історію" в звязи з послідним побутом Винниченка на Україні. Згаданий товариш за часів Центральної Ради був співредактором київської "Робітничої Газети", начальним редактором котрої був тоді Винниченко. Згаданий лист, який містимо понизше, написаний на підставі розмови з т. Д. Мануїльським, народним комісарем рільництва в укр. радянськім правительстві і головою укр. мирової делеґації в Ридзі, і він говорить сам за себе. Лист датований 7. листопада і звучить так:

Я і відомий Вам т. N. в порозуміню з нашими берлінськими товаришами перед трома тижнями відїхали були до Риги, щоби побачити ся там з делеґатами Радянської України.

Ми застали там (з Українців): тов. Мануїльського, секрет. делеґації, тов. М. Барана, що мав представляти Галичину в імени гал. револ. правительства (на конференції не виступав, бо Поляки на той час вже відбили Галичину назад) і тов. Хомина, члена Ц. К. К. П. (б.) Галичини.

З усіма ними ми відбули довшу розмову, головно з т. Мануїльським.

Хочу ще розповісти Вам "винниченківську історію" зі слів тов. Мануїльського.

Після слів т. Мануїльського, Винниченкови дана була повна змога взяти активну участь в роботі, дана була повна змога показати себе: "чи може він стати провідником в укр. революції чи, принаймні, заняти в ній становище українського Максима Горкого" — на жаль Винниченко не схотів скористувати ся сією можливістю, бажаючи відразу все перевернути по своєму. Ще в Москві Троцький запропонував був йому перше, ніж їхати на Україну, поїхати на два-три тижні до Петрограду, котрий уважаєть ся взірцем комуністичної орґанізації, — по вчити ся як на ділі треба переводити засади комунізму. (З сього "Нова Доба" зробила, буцім то Винниченкови пропонувало ся жити на півночі). Винниченко згодив ся, потім відмовив ся і поїхав просто на Україну.

В укр. справах, побіч вимоги "дійсної" незалежности У. С. Р. Р., одними з основних його вимог були — зміна складу "Політбюра" і унезалежнене К. П. (б) У. від Р. К. П., — безпосереднє підпорядковане її Екзекутиві Ш. Інтернаціоналу. Обидві вимоги було відкинуто. Першу, перед усім, через те, що кандидати Винниченка — б-к Скрипник сам відмовив ся (його кандидатуру Винниченко виставив без його згоди), Полозов же і Коваль стояли на чолі тої частини "боротьбістів", що була проти злитя з К. П. (б.) У. та й тепер веде руйнуючу роботу в партії (К. П. (б.) У.) (стояла на чолі "федералістів"). "Федералісти" — група, що повстала на ґрунті критики і визначнійшими провідниками партії поведінки так званих "комуністичних ґастрольорів" на Україні; "федералісти"-ж зорґанізувавши ся в ґрупу "разом з водою виплеснули і дитину" — виступючи проти "ком. ґастрольорів" виступили і проти політики партії в цілому і при тім скочили "з вогню та в полумя" — під машкарою "федералізму" вдарили ся в звичайне "самостійництво". Згадані визначні провідники партії відвернули ся від них. На чолі групи стали цілком неповажні люди. (Полозов, Коваль, **Лапчинський),** не дуже то грамотні взагалі (як то можна бачити із записки "федералістів", як що Ви її читали); "маса"-ж їх, як і треба було сподівати ся, засмітила ся ріжними напівпетлюрівськими, а то і просто петлюрівськими елементами.

Тепер ся група не істнує: напівпетлюрівські і петлюрівські елементи викинуто з партії (головоно-ж лідера "федералістів" — Лапчинського виключено з партії на три місяці). Другу вимогу Винниченка уважали і не річевою і не здійснимою: залежність від Екзекутиви Ш. Інтернаціоналу, а не від Ц. К. Р. К. П. не міняє справи через те, що останній в першій має рішаючий голос; при браку сил на Україні (в тім числі і серед К. П. (б.) У.) справа укр. революції тільки виграє від того, що на її розвиток мають рішаючий вплив такі уми як Ленін, Троцький, Бухарін і т. д. — унезалежнене від них лише збільшило би український хаос.

Винниченкови було запропоновано місце в Рев. Воєн. Совіті (на правах військового комісара). Винниченко то згоджував ся, то відмовляв ся. Взагалі цілий час хитав ся, вагав ся, нервував ся, ображав ся, заховував ся супроти всіх підозріло, кілька разів поривав ся виїхати за кордон і т. п.

Нарешті було йому запропоновано портфель Народного Комісара закордонних справ і заступника голови ради народних комісарів. Сї посади, звичайно, не давали йому особливої влади (як, впрочім, і всі инші — все рішає, кінець-кінцем, **партія),** однак знов таки давали йому повну змогу розвинути широку діяльність і виявити себе — другими словами — здобути так бажаний вплив. Після довгих розмов і переговорів (рішаючою була якраз розмова з Мануїльським) Винниченко згодив ся сї посади приняти. Однак не вспів Мануїльський, котрий на другий день виїхав до Риги, доїхати до Москви, як почув тут, що Винниченко знов відмовив ся і виїзджає за кордон. (Отже "урядував" він maximum 2—3 дні — за сей час "переконав ся", що нічого не може зробити!).

Ще цікава подробиця: Винниченко на Україні не старав ся зблизити ся з У. К. П., а, навпаки, подав заяву про своє бажане вступити в К. П. (б.) У. (Раптовна зміна "позиції" за кордоном трохи дивує, коли не сказати більше).

Тут в Берліні резолюцію "новодобістів" радісно передрукувала "Freiheit" (орґан німецьких правих независимих соціялістів. — Ред.), вона-ж на першій сторінці подала у винятках і лист Винниченка; за нею пішла і буржуазна преса. Оскільки "новодобісти" ототожнювали ся (звичайно, навмисне) з усіма укр. "к-ами", ми вислали до "Червоного Прапору" (німецького) свою досить докладну заяву. Коли буде надруковано (тепер перешкаджає страйк), вишлю Вам."

Брехні про совітську Росію.

"Роста-Відень" доносить: В телеґрамі з Берліна дементує Бомбаччі вісти, які ширить всесвітна буржуазна преса про грізне положене в Москві. Політичний і моральний стан Москви як найкращий. Лист, приписуваний Горкому, про зле обходжене з ученими є видумкою. Максим Горкий є в повному порозуміню з совітами і працює для здійснення їх цілий.

СЛОВА І ФАКТИ.

На початку імперіялістичної війни світ облетіла крилата фраза цісарського канцлера Німеччини про договори, як про "кусники паперу". Лицеміре обурене всіх нарущителів договорів, викликане сею фразою, тільки сильнійше підчеркувало правдивість сего твердженя в відношеню до буржуазної моралі і буржуазної совісности.

Для нас, які не робили собі ілюзій відносно буржуазних добродітелів, завше було ясно, що всі договори, заключувані імперіялістичними обманчивих діл майстрами, завше являють ся тільки кусниками паперу, **если за ними не стоять реальні сили або вірнійше реальне відношене сил, ґарантуюче їх виконане.**

Тільки що заключений нами з Польщею прелімінарний мировий договір не є виїмком з сего правила.

Єсли мир з Польщею є тепер доконаним фактом, то се зовсім не тому, що Польща кляне ся в своїм миролюбію, і не тому навіть, що представники польського правительства і великих політичних партій своїми підписами скріпили сей договір, — але тільки тому, що нинішна зруйнована Польща **не може більше воювати** і тому особливо, що, отримавши в сім договорі сповнене всіх своїх законних домагань, польський народ **не хоче і не захоче** більше проливати свою кров в імя чужих йому інтересів войовничого світового імперіялізму, яким руководить Франція.

Єсли ми підписували услівя, які представляють легку можливість їх оминути, то тільки завдяки нашій твердій увіренности, що хоч слова і **проти нас, то факти цілковито за нами.** Сказано, що перемире на фронті може бути нарушене кождих 48 годин на бажанє одної з сторін, але ми твердо знали, що воно не буде нарушене ні одною з сторін, бо ті, що тільки і можуть фізично нарушити його, т. є. самі жовніри, не зроблять сего. Можливі є воєнні авантури, але не можливе продовжене війни Польщі проти Росії.

Такі перед нами факти.

Але і слова зобовязують, особливо тих, хто їх виголошує.

Підписавши прелімінарний мир, ті, що його підписали, зобовязались його заховувати не тільки по букві, але і по дусі. І если польська армія, не нарушуючи букви договору про перемирє, мала право наступати на цілім фронті, то завзяті бої, котрі констатує оперативна розвідка, заняте Молодечна і Мінська після підписаня перемиря і прелімінарного мира, являють ся неоспоримими нарушенями духа договорів, заключених в Ридзі.

Бо польська делеґація там з енерґією і щиростю, гідними дійсного виконаня, доказувала, що шістьдневний речинець межи підписанем договорів і фактичним заперестанем воєнних кроків диктуєть ся тільки виключно технічними причинами: необхідностю мати час для оповіщеня тексту договору про перемирє з Риги до Варшави і відповідного приказу з Варшави по цілім фронті. Але, розуміеть ся, самий факт підписаня договору — на фронті був відомий вже 12. жовтня, і завзятого наступу, занятя Молодечна і Мінська після сего ніякими технічними причинами пояснити не можна.

Що польська "солдатеска" забажала використати юридично даючий її нагоду шістьдневний речинець для захопленя еще кусника території — се ясно і зрозуміло. Але не менше ясно і зрозуміло, що польська мирова делеґація, після її власних кількаразових заяв, яка представляла весь польський сойм в мініятурі — **не видержала іспиту на політичну зрілість** і задемонструвала податливість буржуазної (з пе-пе-есовсько-соціялістичною закраскою) моралі в своїм відношеню до договорів — кусників паперу.

Се наводило би на сумні думки, если договори ґарантувались би тільки тими, хто їх підписує. Але ми вже вказали, що факти не так стоять. В остаточнім разі, як і завше і у всім, ґарантією мира являєть ся воля народа.

Опираючись на сю волю, ми з тою-ж спокійною увіреностю, як і до сего часу, можемо продовжати переговори з представниками Польщі — хто би її не представляв — в цїли заключеня остаточного і тревалого мира.

(Петр. "Правда") А. Йоффе.

БАҐНЕТ І МОЛОТ.

Коли ми розбили Денікіна, Колчака і Юденіча, ми рішили зосередоточити свою увагу на трудовім фронті. На партійних, совітських і професіональних зїздах ми закликали до праці, більше того, ми свої армії переміняли в опірні трудові пункти, де набуті на війні навички самодисципліни повинні були помагати зростови продуктивности праці. Наша червона армія, наші червоні команданти були післані на трудовий фронт. Полудневa, кавказька армія була перемінена в трудову армію, її червоний командант т. І. Кассіор почав виконувати задачі В. С. Н. Х. по вивозу нафти і бензини з тою самою енергією, з якою бив Денікіна і знищив білоґвардійщину. Ми не добили ворога на полудни і заняли ся своєю основною працею: працею ми відбудували продуктивність, ми віддавали свої сили ділу будівництва. Нам треба було покінчити з денікінщиною, але се була така простима помилка. Нам так хотіло ся дати передишку втомившим ся борцям, нам так треба було хоч трохи направити наше господарство, наладнати транспорт, заготовити топливо. І так як найліпші наші сили були в армії, так як найліпші орґанізатори, іменно на боевій виучці пізнали себе, то там і лекше всего було приступити до орґанізації наступаючих відділів для відбудованя економічного житя. Так було в Ґрознім. Салдати зі своїм командантом від багнета перейшли до молота. Вони не тільки вивозили заготовлені при білих нафту і бензину, вони відбудували зруйновані білоґвардійцями робітничі помешканя, і будували нові. Командант Кассіор який місяць тому назад возив мене по промислах в Ґрознім і з захопленем розказував про підприняті ним роботи відносно відбудованя промислу і поліпшеня житя робітників. Люди багнета взяли в руки молот з тою самою відвагою, з тим самим мужеством працювали на мирнім фронті, як се попередно робили на воєннім, бо се діти праці, се вояки, післані робітниками і селянами, щоби знищити старий світ і збудувати новий. Вони-ж нищать, вони і будують. Коли се можна, вони кидають багнети і беруть в руки молот, але коли сего треба, вони так-же скоро беруть ся за багнет. Коли наспіла вістка про послідний десант Врангля (що висів був на Кавказі), армія Кассіора кинула молот і рушила на фронт. Десант Врангля розбитий, але тяжко ранений в бою її командант Кассіор, мужний войовник і великолітний будівничий, добре володіючий і добре працюючий як багнетом, так і молотом. Будемо надіятись, що він видужає, сей передовий войовник наших фронтів, мирного і воєнного, живе олицетворене робітничої кляси, який багнетом і молотом руйнував і будував, і завше і всюди робив пролетарське робітничо-селянське діло.

А. Сольц.
("Правда".)

Зїзд пролетарських письменників.

В місяцю жовтни відбув ся в Москві зїзд пролетарських письменників. На зїзд прибуло 96 делеґатів, між ними 65 комуністів. Почесними предсїдниками вибрані Ленін, Горкій і Луначарський.

ПРОДАВАЛИ ДО ПОСЛІДНОЇ ХВИЛІ.

Понизше подаємо за львівською "Укр. Думкою" зміст торговельної умови, яку дня 17. жовтня с. р. заключили петлюрівські представники в Варшаві з польським правительством. Ся умова вказує, як Петлюра, маючи хвилево частину української території на схід від Збруча, яку відібрали від червоної армії польсько-петлюрівські білоґвардійці, продав в послідний раз польським панам богацтва України. Се не була торговельна умова, яку заключають між собою дві сторони на однакових правах, але цілковите запроданє богацтв України виключно польським капіталістам, запроданє, якого міг допустити ся лише обанкротивший ся під кождим зглядом Петлюра. Нещастєм для Петлюра було лише се, що його кроваве пановане на Поділю довго не тревало, і продаж шкури на живому медведеви не вдала ся. Незадовго після заключеня згаданої умови прийшло ся Петлюрі і його погромщицьким бандам втікати з Поділя туди, звідки вони прийшли, себто до Польщі. І апетити польських панів на богацтва України, і надії Петлюри та його попихачів на те, що і їм щось капне від польських панів — пішли на марне.

Згадана польсько-петлюрівська умова звучить так (подаємо дослівно за "Укр. Думкою"):

"Польща на протяг одного року одержує монополічне становище в товарообміні між Україною і Польщею і виключне право економічної експльоатації України на весь час триваня умови (один рік). Весь хліб і майже весь цукор, худоба, свині, товщі і взагалі всі важнійші середники першої потреби та більшість сирівців, що знаходять ся під сю пору на Україні, бере Польща в заміну за свої претенсії дотеперішні і будучі з ріжних титулів. Уряд УНР. віддає Польщі хліб, цукор і т. д. натомість Польща доставляє Україні сіль, нафту, бензину і шмари та вуголь. Ціною є не українська валюта, тільки хліб в той спосіб, що за один ваґон соли платить ся півтора ваґона хліба, за один ваґон нафти, бензини або шмарів три ваґони хліба, а за один ваґон вугля пів ваґона хліба. Що до родів хліба, то найменше 50 проц. всього хліба має бути чиста пшениця, решта жито, ячмінь і овес.

Коли би стало ся так, що на час не доставлено би відповідної скількости хліба при доставі згаданих висше продуктів, тоді еквівалентом є ціна хліба в даній хвилині в Польщі — очевидячки в марках. На пр. коли би при доставі одного ваґона вугля не віддано рівночасно пів ваґона хліба, то за один ваґон вугля треба заплатити 150.000 пол. марок, рахуючи сучасну торгову ціну пшениці в Польщі по 3.000 пол. марок за 100 кільоґрамів, між тим, коли торгова ціна одного ваґона вугля виносить тут найвисше 15.000 пол. марок і то у спекулянта і з доставою. При еквівалєнті за сіль, нафту і т. д. ціна соли й нафти вийде прямо в казочних цифрах.

Як відомо, польський міністер фінансів Ґрабскі і польський віцеміністер торгу Штрасбурґер продали в Парижі Франції цукор за два міліярди франків, не маючи тоді ні одного пуда власного цукру на вивіз за кордони Польщі. Продавали український цукор і ним сплачують свої грошеві зобовязаня супроти Франції.

Що до цукрової експльоатації, то Польща вимовила собі контролю над всіми цукроварнями на Україні і то що до продукції і розділу.

Розділ цукру має йти в сей спосіб, що 30 проц. всеї продукції без всяких коштів адміністрації забирає передовсім Польща по ціні тільки коштів продукції, дальших 40 проц. забирає рівнож Польща, покриваючи з того претенсії власників цукроварень і коштів продукції і адміністрації (чотири семих сих коштів). Так отже 70 проц. всього цукру на Україні є у виключній диспозиції польського уряду.

Польща має право для забезпеченя сеї експльоатації поставити на Україні власні транспортові середники і власні орґани. До диспозиції українського уряду остає всього 30 проц. цукру і три семих коштів продукції і адміністрації.

Ціни за все установляє Польща. На випадок спору між Україною і Польщею — про спірні квестії рішають тільки польські суди.

Змонополізовано також для Польщі і всі економічні концесії в сей спосіб, що кожду концесію, що її має надати український уряд комунебудь, мусить перед тим заоферувати Польщі, а щойно, коли Польща або польська фірма чи польський громадянин не приймуть сеї концесії, тоді можна надати концесію по вільній волі українського уряду.

Україна має право закуповувати за кордоном воєнний матеріял, для якого Польща має транзіт, контролює одначе все, що приходить на Україну. В Данціґу має український уряд утворити свою торговельну аґенцію; під згаданими умовами Польща дає транзіт з Данціґу на Україну.

Переведенєм товарообміну має заняти ся "Spółka Handlowa" у Варшаві. Є се синдикат великих польських фірм і польських банків, створений виключно для торговлі з Україною. Ся "Spółka Handlowa" монополізує майже весь товарообмін, а навіть і саму торговлю на Україні. Вона має право без окремого дозволу закладати по всій Україні свої філії, експозитури і аґентури і з полишенем всяких приватних підприємств і кооператив, що є на Україні всю майже торговлю на самій Україні взяти тільки в свої руки. Хліб, сало й цукор з Великої України підуть в Польщу і дальше на захід тільки через польські руки і через ті самі руки піде на Велику Україну східно-галицька сіль і східно-галицька нафта".

Про Совітських Робітників.

(Із споминів.)

"Я працював в канцелярії 1-го Дому Совітів в гостинниці "Національ", де живуть визначні робітники, як Йоффе, Балабанов, Бухарін, Юрепев, Владіміровскій і инші. Працюють всі вони майже цілу добу. Від ранку до ночі стоять люди довгим хвостом, які прийшли по ділу.

Мені, як більше досвідченому служачому приходилось давати інформації особливо чужинцям.

Цілий вечер так і чулось — "спік інґліш", "парле ву франсе", "шпрехен зі дайч", "шті руманіти", "парлято італіяно" і т. д.

Всї мови перемішались в одно, так що не знав, кому перше відповісти.

Много і трудно приходить ся працювати ідейним большевикам в даний момент в Росії. Всякого підбодрити, всякому дати пораду, інструкції, часами і виїздити до дальше віддалених місцевостий, чим окраїни міста. Так наприклад обїзджав деякі ґубернії тов. Яков Михайлович Свердлов.

Їздити до дому без теплої одежі, на кождій стації виголошувати промови, підбадьорувати селян, оплачувати зелїзниці. Результат — смерть від простуди. Російський пролетаріят втратив дорогоцінного робітника, котрий працював по 20 годин на добу для добра російськ. пролетаріяту. Але не тільки Свердлови і Балабанови працюють не покладаючи рук. Звичайні робітники, котрі стоять цілий тиждень коло станка, много працюють, і працюють не покладаючи рук. В день на заводі, вечером в школі.

Візьмемо примір. В Москві є інструкторська офіцирська школа, в котрій більшість учеників робітники в ріжнім віці. По скінченю школи вони розподілюють ся в полки на становища командантів і політкомів (політичних комісарів). По моїй думці ся робота забирає у них більше праці і енергії, чим у образованого інтеліґентного чоловіка. Адже-ж се звичайний селянин і робітник. Еще недавно вони були під гнетом правительства і капіталу, і церкви. З їх душі вигонювано завше жадобу знаня, тепер свобідно відітхнувши повними грудьми, вони віддають свої вільні години на своє самообразоване.

А скільки сил віддають справі совітські журналісти, котрі старають ся розяснити народови в доступній, ясній формі нові для него понятя.

В Москві виходять тепер ґазети дуже розповсюднені в армії і серед робітників, котрі друкують ся простонародною мовою. Кожда світова подія описуєть ся в ґазетах зрозуміло для найменше грамотного. І се також коштує не мало праці. Зелений.

РЕВОЛЮЦІЯ В ПЕРСІЇ.

"Красная Ґазета" містить інтерв'ю з комісаром східного департаменту комісаріяту заграничних справ, Вознесенським, відносно революції в Персії. Вознесенський заявив:

"Ціла Персія в огні. В Решті сформовано тимчасове революційне правительство. Наступ наших військ до Ензелі додав відваги перським революціонерам для активної діяльности. На чолі руху стоїть Кучук-Хан. Він відомий еще від 1908 року, націоналіст і палає ненавистю до угнетателів Персії, Анґлійців, котрим перське правительство запродало край. Після заяви Троцького про анульоване договорів Росії з Персією Кучук-Хан став еще більше енерґічним в боротьбі проти Анґлійців. В Решті він арештував анґлійського консуля. Проти Кучук-Хана були вислані сильні війська, але захопити його не вдало ся, так як він утік в гори. Тепер йде боротьба за пановане над Тегераном. Коли революціонери заберуть столицю Персії — вони проголосять всю землю національною власністю, знаціоналізують банки і будуть переводити всю комуністичну програму. Еще в 1918 році совітська власть пробувала навязати зносини з Кучук-Ханом. До него був післаний з окремим листом тов. Коломейцев, але наш післанець був задержаний Анґлійцями і розстріляний".

Своє інтерв'ю Вознесенський закінчив такими словами:

"Рух Кучук-Хана прибрав дуже широкий характер після конференції в Ензелі. Нема сумніву, що революція поширить ся тепер зі Східної Персії до Сестану здовж зелїзниці, яка тепер будуєть ся, і відтам буде поширяти ся дальше до Афґаністану і Белиджістану. І коли буде запалений революційний пожар в Афґаністані, він негайно охопить північну часть Індії. Ось чому операції Кучук-Хана звертають на себе увагу цілого світа".

Побіда комуністів при виборах в Болгарії.

Дня 3. жовтня відбули ся общенські вибори в Болгарії, при яких побідила на цілій лінії Болгарська Комуністична Партія.

Як доносить "Работнически Вѣстникъ" (в числі 75), вислід виборів дотепер такий:

В окрузї Костенділь вибрано 8 комуністів; — в городі Дупніца — 7 комуністів; в Лом, Пашмакли, Стражица, Шипка, Драгижево, Салаш, Цірово, Грамада, Аджар, Яблониця та в инших місцевостях вийшли більшістю голосів самі комуністи, а в Пловдіні на 7771 голосуючих одержали члени комуністичної партії 4.195 голосів.

Після послідної анґлійської урядової статистики, в Східних Індіях говорить населене 179 мовами в 544 діялектах.